

VERSLAG VAN KROPSLARASSENPROEVEN-2^e BEOORDELING ONDER GLAS
IN DE WINTERTEELT 1968-1969

genomen door proeftuinen, tuinbouwstudieclubs,
voorlichtingsassistenten e.d.

door

W. Koopmans

Instituut voor de Veredeling van Tuinbouwgewassen - Wageningen

en

A.P. v.d. Hoeven

Proefstation voor de Groente- en Fruitteelt onder Glas - Naaldwijk

CRG

R
06
C
33

062 : 16
Stamboek no. 3046.
- 1 -

VERSLAG VAN KROPSLARASSENPROEVEN-2^e BEOORDELING ONDER GLAS
IN DE WINTERTEELT 1968-1969

BIBLIOTHEEK
Proefstation voor de Groenten- en
Fruitteelt onder Glas te Naaldwijk.

<u>Inhoud</u>	Blz.
1. Samenvatting	1
2. Inleiding	2
3. Opgenomen rassen	2
4. Teeltomstandigheden	2
5. Resultaten	2
6. Bespreking van de rassen	3

1. Samenvatting

In een kropslarassenproef-2e beoordeling zijn in de winterstookteelt op 18 verschillende plaatsen 8 rassen op hun gebruikswaarde onderzocht. Een zeer goede beoordeling kregen Amora en Deci-Minor, een goede beoordeling Rapide. Briosso (WR 1808) heeft matig voldaan. Kolos, Portato (WR 1802), Tonika en WR 2801 hebben niet geheel aan de verwachtingen beantwoord. Briosso en Portato zullen nog eens in de geforceerde teelt worden beproefd.

Meer exemplaren van dit rapport zijn gratis verkrijgbaar bij het Instituut voor de Veredeling van Tuinbouwgewassen, Postbus 16, Wageningen en bij het Proefstation voor de Groente- en Fruitteelt onder Glas, Zuidweg 38, Naaldwijk.

2. Inleiding

Het doel van de proef was o.m. van enkele glasslarassen die in een rassenproef-1e beoordeling een goede eerste indruk hadden gemaakt, de gebruikswaarde nader vast te stellen. Hiertoe werden proefcollecties - waarin deze rassen waren opgenomen alsmede enkele vergelijkingsrassen - ter beschikking gesteld van proeftuinen, tuinbouwstudieclubs, bedrijfsvoorlichters e.d. In dit rapport wordt getracht de ervaringen, die deze personen hebben opgedaan, samen te vatten.

3. Opgenomen rassen

In de proefcollecties werden in de eerste plaats de rassen opgenomen die in dezelfde teelt in het vorige seizoen in de rassenproeven-1e beoordeling goed waren beoordeeld. Door de proefnemers zijn hieraan toegevoegd de rassen Deci-Minor, Kolos en Rapide.

De proefcollecties bestonden zodoende uit de volgende rassen:

Tabel 1 - Opgenomen rassen

Ras	Ingezonden door	Zaadkleur
Amora ¹⁾	- L. de Mos, Naaldwijk	wit
Brioso (WR 1808)	- N.V. R. Zwaan, Rotterdam	wit
Deci-Minor	- N.V. R. Zwaan, Rotterdam	wit
Kolos	- N.V. C.W. Pannevis, Enkhuizen	wit
Portato (WR 1802)	- N.V. R. Zwaan, Rotterdam	wit
Rapide	- N.V. R. Zwaan, Rotterdam	wit
Tonika	- N.V. Gebr. v.d. Berg, Naaldwijk	wit
WR 2801	- N.V. R. Zwaan, Rotterdam	wit

¹⁾ Dit ras was in de proeven opgenomen onder de naam Amanda. Onder de naam Amanda waren aanvankelijk 2 lijnen in de handel: één daarvan heet nu Amora, de andere lijn blijft de naam Amanda dragen.

4. Teeltomstandigheden

Van 18 proefcollecties werden de proefresultaten tijdig ontvangen. De teeltomstandigheden staan zeer kort aangeduid in tabel 2. In deze tabel zijn de proeven genummerd in dezelfde volgorde als waarin ze zijn geoogst. In verschillende andere tabellen wordt van dit nummer gebruik gemaakt.

5. Resultaten

Tijdens de teelt zijn door de proefnemers vaak in samenwerking met de proefveldhouder, collega's en tuinders de rassen volgens een onzerzijds geadviseerd schema beoordeeld. Bovendien zijn als regel de geoogste kropen geteld en gewogen. De belangrijkste aldus verkregen gegevens zijn weer samengevat in onderstaande tabellen. De overige gegevens zijn rechtstreeks verwerkt in de rasbesprekingen op blz. 8.

abel 2 - De proefplaatsen

roef- r.	Proefnemer	Plaats	Zaai- datum	Oogst- datum	Grond- soort	Ontsmet- ting	Kas- type	Verwarmd of koud
1	J.J. Been- tjes	Heemskerk	11.9.68	24.12.68	zandgrond	geen	Venlowa- renh.	verwarmd
2	K.Buitelaar	Naaldwijk	23.9.68	7.1.69	zand	Chlor- pri- crine	Venlo staal	"
3	C.Beenders	Helden	20.9.68	8.1.69	zand	geen	Venlowa- renh.	hete lucht
4	I.Baelde	Bleiswijk	17.9.68	13.1.69	lichte klei	geen	Venlo(alu- minium)	verwarmd
5	I.Baelde	Bergschen- hoek	18.9.68	15.1.69	veen	ge- stoomd	Venlo hout	verwarmd
6	B.Baijense	St. Anna- land	17.9.68	16.1.69	zeeklei	geen	Smiezo- kas	hete lucht
7	I.Baelde	Bergschen- hoek	19.9.68	20.1.69	veen	geen	Venlo staal	verwarmd
8	H. Koot	Zevenhui- zen	2.10.68	23.1.69	slibhouden- de veengrond	ge- stoomd	eenrui- ter	"
9	H.Koot	Nieuwer- kerk	2.10.68	5.2.69	veengrond	ge- stoomd	Venlo hout	verwarmd
10	H.Koot	Nieuwer- kerk	2.10.68	11.2.69	veengrond	ge- stoomd	modern gegalv.	"
11	J.J.Been- tjes	Bergen	20.9.68	11/17/ 26.2.69	zandgrond	geen	eenruiter warenh.	hylo's
12	C.Heykoop	Franeke	21.9.68	19.2.69		geen	Venlo	verwarmd
13	B.Meijndert	Berkel	2.10.68		vanige klei	geen	eenruiter	"
14	J.Sweep	Honse- lersdijk	1.10.68	27.2.69	lichte klei	G.P.A.	oud- achtig	"
15	P.v.Wylick	Venlo	1.10.68	3.3.69	humuszand 10% org.stof	geen	6.40 lap	"
16	Proeftuin	Sappemeer	21.10.68	23.3.69	veenhoudend zand	geen	6m br. hogekas	"
17	Proeftuin	Sappemeer		12.3.69		geen		
18	A. Kuenen	Venray	14.10.68	17.4.69	zandgrond	geen	Venlowa- renh.	vorst- vrij

Toelichting: In proef nr. 18 is de kas vorstvrij gehouden, en is hierdoor relatief zeer laat geoogst. De proefserie was echter bestemd voor een winterteelt.

Tabel 3 - Groeisnelheid

Proef- nr.	Amora	Brioso	Deci-Minor	Kolos	Portato	Rapide	Tonika	W.R.2801
1	6	2	6	6	2	5	4,5	2
2	8	8	8	8	6	6		4
3	8	4	8	7	4	8	8	4
4	8	4	6	6	4	6	4	4
5	8	4	6	6	4	6	6	2
6	9	7	8	6	5,5	6	7,5	5
7	6	6	6	6	6	6	6	4
8	6	6	5	4	5	6	4	3
9	7	5	5	5	4	6	3	3
10	8	6	8	6	6	8	6	6
11	8	6	6	6	4	8	8	4
13	4	7	5	8	7	6	8	2
14	9	8	8	8	6	6	9	5
15	6	5	8	5	5	6	6	4
18	6	2	4	4	4	6	7	5
gemid- deld	7,1	5,5	6,5	5,9	4,8	6,3	6,2	3,8

Toelichting: Er is gebruik gemaakt van de schaal 1 t/m 9; een hoog cijfer duidt op een grote groeisnelheid; een laag cijfer op een trage groei.

Tabel 4 - Kropvorm onderzijde

Proef- nr.	Amora	Brioso	Deci- Minor	Kolos	Portato	Rapide	Tonika	W.R.2001
1	goed	redelijk goed	goed	matig-goed	redelijk	goed	vrij goed- goed	redelijk-matig
2	wat gra- terig	goed	wat gra- terig	wat gra- terig	goed	goed		iets gra- terig
3	goed-iets graterig	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed
4	matig-wat graterig	goed	goed-zeer goed		zeer goed- goed	matig- goed	goed	goed
5	matig-gra- terig-tui- terig	goed-zeer goed	goed-vrij goed	matig-iets graterig	goed	goed-iets graterig	matig- graterig	matig- goed
6	goed-iets graterig	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed
7	matig	zeer goed	goed	goed	zeer goed	vrij goed	zeer goed	goed
8	te gra- terig	goed	te gra- terig	goed	goed	goed	goed	goed
9	te gra- terig	zeer goed	iets gra- terig	goed	zeer goed	goed	goed	zeer goed
10	te gra- terig	zeer goed	goed	goed	zeer goed	goed	goed	goed
11	mooi	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed
12	4	9	8	6	9	8	6	8
13	te gra- terig	goed	graterig	iets open-iets graterig	goed	openiets graterig	graterig	goed
14	graterig	mooi- goed	graterig	goed	goed	iets gra- terig	puntig- goed	mooi-ge- sloten
15	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed
16	4	8	6	4	6	6	8	8
17	4	8	6	4	6	6	4	8
18	goed	goed	goed	te gra- terig	goed	goed	goed	te gra- terig

Tabel 5 - Het gemiddeld kroggewicht uitgedrukt in kg per 100 stuls

Proef- nr.	Amora	Brioso	Deci-Minor	Kolos	Portato	Rapide	Tonika	W.R.2001
2	<u>17.0</u>	15.8	16.8	15.4	14.8	14.8		13.6
3	<u>13.7</u>	12.5	14.0	13.0	11.5	13.5	12.5	11.0
4	18.2	15.5	<u>20.5</u>	-	16.5	16.1	15.1	13.2
5	<u>22.5</u>	19.2	22.2	20.8	19.6	21.0	18.9	18.0
6	<u>16.0</u>	13.3	14.9	13.2	13.1	14.2	12.6	11.2
7	<u>19.2</u>	16.9	17.7	17.1	16.8	17.2	16.9	14.8
8	<u>13.8</u>	<u>13.8</u>	13.1	12.1	12.6	13.5	11.5	10.4
9	<u>17.2</u>	15.5	15.2	15.6	15.1	16.6	14.0	13.8
10	18.0	18.4	<u>19.0</u>	17.9	17.7	18.8	17.7	15.9
11	<u>16.8</u>	15.7	16.0	16.0	15.5	15.7	15.7	15.5
12	<u>20.1</u>	18.1	19.1	17.4	17.8	19.3	16.9	16.2
13	<u>14.1</u>	13.7	13.9	13.4	<u>14.1</u>	<u>14.1</u>	10.5	11.3
14	16.5	<u>16.7</u>	16.1	<u>16.7</u>	16.5	16.3	16.3	15.7
15	16.8	17.2	<u>18.8</u>	13.6	15.2	<u>18.8</u>	16.4	15.6
16	17.7	17.5	17.0	16.4	17.3	<u>18.9</u>	15.3	16.5
17	17.8	17.1	16.3	16.9	17.2	<u>19.4</u>	15.9	16.1
18	16.5	12.7	14.7	15.2	13.6	<u>17.7</u>	16.9	15.1
gemiddeld	17.2	15.9	16.8	15.7	15.6	16.7	15.2	14.5

Toelichting: In iedere proef is het hoogste gemiddelde kroggewicht onderstreept.

Tabel 6 - Gebruikswaarde

Proef- nr.	Amora	Brioso	Deci-Minor	Kolos	Portato	Rapide	Tonika	W.R.2801
1	<u>6</u>	2	<u>6</u>	4	2	3.5	4	2
2	<u>8</u>	4	<u>8</u>	7	3	6		2
3	<u>8</u>	5	<u>8</u>	7	4	<u>8</u>	<u>8</u>	4
4	<u>8</u>	6	7	2	6	6	6	4
5	<u>6</u>	4	<u>6</u>	4	4	5	4	2
6	<u>8</u>	6	<u>8</u>	<u>8</u>	6.5	<u>8</u>	6	5
7	<u>6</u>	4	<u>6</u>	2	4	5	4	2
8	<u>8</u>	6	<u>8</u>	6	4	<u>8</u>	4	4
9	<u>6</u>	4	<u>6</u>	5	4	<u>6</u>	3	3
10	3	6	<u>8</u>	5	4	6	4	3
11	<u>8</u>	6	6	6	2	6	4	2
12	4	8	4	6	8	<u>2</u>	6	6
13	5.5	<u>6</u>	<u>6</u>	5.5	<u>6</u>	<u>6</u>	2	2
14	6	<u>9</u>	6	8	<u>2</u>	6	6	6
15	4	6	<u>8</u>	2	<u>8</u>	6	4	6
16	4	8	6	4	4	<u>2</u>	6	8
17	4	8	6	4	4	<u>2</u>	6	8
18	<u>8</u>	6	7	4	6	6	<u>8</u>	4
Gemiddeld	6.8	5.7	6.7	4.9	4.9	6.5	5.6	4.1

Toelichting: Er is gebruik gemaakt van de schaal 1 t/m 9; waarbij een laag cijfer een slechte gebruikswaarde aangeeft, een hoog cijfer duidt erop dat de proefnemer het ras een zeer goede gebruikswaarde toekende. Ook hier is in iedere proef het hoogste cijfer onderstreept. Waar de plaatselijke proefnemer gebruik heeft gemaakt van de schaal 1 t/m 5 is deze omgerekend in de schaal 1 t/m 9.

6. Bespreking van de rassen

Amora - K.: L. de Mos, Naaldwijk.

Dit ras was in de proeven opgenomen onder de naam Amanda. Groeisnelheid goed. De krop was wat lossler en meer open dan die van Rapide en Deci-Minor. Wat groener dan Rapide en het blad is wat steviger. Bevat geen anthocyaan. Leek wat minder rand te hebben dan de andere rassen. Vooral op de proefplaatsen waar later is geoogst wat graterig. Gaf op 10 proefplaatsen de zwaarste sla. Op 2 plaatsen het hoogst gewaardeerd en op 9 plaatsen samen met een of meer andere rassen. Heeft bij de vroegere oogstdata zeer goed voldaan.

Brioso (WR 1808) - K. N.V. R. Zwaan, Rotterdam.

Groeisnelheid matig. Het blad is zacht. De kleur komt ongeveer overeen met die van Rapide of is iets lichter. Het blad bevat anthocyaan. Vormt als regel een gesloten krop. De onderkant is zeer mooi: de mooiste van deze serie. Had op enkele plaatsen iets last van glazigheid. Het gemiddeld kroggewicht was redelijk. Onvatbaar voor de fysio's 1,2 en 3 van de witschimmel (*Bremia lactucae*), maar vatbaar voor fysio 4, die op enkele plaatsen in Nederland voorkomt. Heeft in onze proeven in het algemeen matig voldaan, maar lijkt toch beproevenswaardig op plaatsen waar het wit een probleem vormt.

Deci-Minor - K.: N.V. R. Zwaan, Rotterdam.

Dit ras groeide aanvankelijk snel, maar vormt tenslotte een vrij compact gewas. Hierdoor zit er in de cijfers van de groeisnelheid (tabel 3) een vrij grote spreiding. Kleur goed, mooier dan Rapide. Bevat geen anthocyaan. Stevig blad. Krop op enkele plaatsen wat open. Leek wat minder aanslag te hebben dan de andere rassen.

Het gemiddeld kroggewicht was goed. Op 11 van de 18 proefplaatsen werd aan Deci-Minor (soms samen met één of meer andere rassen) het hoogste gebruikswaarde-cijfer gegeven.

Heeft in onze proeven zeer goed voldaan.

Kolos - K.: N.V. C.W. Pannevis, Enkhuizen.

Groeisnelheid redelijk. Komt in kleur ongeveer overeen met Rapide. De krop is aan de bovenkant goed gesloten. Aan de onderkant wat minder gesloten dan Rapide. Het gemiddeld kroggewicht viel wat tegen. Op slechts 1 proefplaats werd (mede) aan dit ras de voorkeur gegeven.

Verdient o.i. in het algemeen geen aanbeveling voor deze teelt.

Portato (WR 1802) - K.: N.V. R. Zwaan, Rotterdam.

Groeide vrij traag. Blad tamelijk zacht. Bevat geen anthocyaan. Heeft ongeveer dezelfde bladkleur als Rapide. De krop sluit meer dan die van Rapide en is wat kleiner. Op enkele plaatsen trad in dit ras wat glazigheid op. De krop is van onderen mooi gesloten; met Briosio van onderen de mooiste van deze serie. Het gemiddeld kroggewicht viel wat tegen. Op slechts 3 plaatsen werd aan Portato (mede) de voorkeur gegeven.

Onvatbaar voor de fysio's 1, 2 en 3 van de witschimmel (*Bremia lactucae*) maar vatbaar voor fysio 4, dat op enkele plaatsen in Nederland voorkomt. Het geheel overziende moet de conclusie luiden dat Portato in deze teelt toch niet geheel aan de verwachting heeft voldaan. Een van de oorzaken kan zijn dat de eerste tijd na het planten te weinig is gestookt. Dit ras vraagt o.i. een geforceerde teeltwijze en wij zullen daarom ook Portato opnemen in de rassenproeven-2e beoordeling in de geforceerde teelt.

Rapide - K.: N.V. R. Zwaan, Rotterdam.

Groeisnelheid goed. Bladkleur soms wat te lichtgroen. Het blad is wat zacht. Leek iets meer dan de andere rassen last te hebben van rand. De boven- en onderkant werd op de meeste plaatsen goed beoordeeld. Het gemiddeld kroggewicht was goed. De proefnemers gaven 8 keer (mede) de voorkeur aan Rapide.

Rapide - opgenomen als vergelijkingsras - heeft, vooral als na half februari werd geoogst, goed voldaan.

Een uitvoeriger beschrijving is te vinden in de Rassenlijst voor Groente.

Tonika - K.: N.V. Gebr. v.d. Berg, Naaldwijk.

De groeisnelheid is nogal wisselend beoordeeld. Het blad is ~~nogal~~ zacht. De kleur is goed. Bevat geen anthocyaan. De krop was soms wel wat los. Van onderen goed gesloten. Het gemiddeld kroggewicht viel tegen. Op slechts 2 plaatsen werd aan Tonika (mede) de voorkeur gegeven.

Verdient o.i. geen aanbeveling voor deze teelt.

WR 2801 - K.: N.V. R. Zwaan, Rotterdam.

Groeide traag. Het blad was zacht; op enkele plaatsen trad wat glazigheid op. Leek wat minder last van droogrand te hebben dan de andere rassen. De krop is goed gesloten. Verschillende proefnemers vonden dit ras nog niet oogstrijp toen er werd gesneden. Van onderen minstens zo goed gesloten als Rapide. Het gemiddeld kroggewicht en de gebruikswaardecijfers lagen laag. Verdient o.i. geen aanbeveling voor deze teelt.

In deze serie zijn reeds verschenen:

Nr.

- 1 Hoeven, A.P. v.d., en W. Koopmans - Verslag van Kropslarassenproeven
onder glas in de Herfstteelt 1967 Augustus 1968
- 2 Koopmans, W., en A.P. v.d. Hoeven - Verslag van een Kropslarassenproef
1e beoordeling in de Herfstteelt 1967 Augustus 1968
- 3 Koopmans, W., en A.P. v.d. Hoeven - Verslag Kropslarassenproef 1e be-
oordeling Voorjaarsstookteelt 1968 September 1968
- 4 Koopmans, W., en A.P. v.d. Hoeven - Verslag Kropslarassenproef 1e be-
oordeling Koude Voorjaarsteelt 1968 September 1968
- 5 Koopmans, W., en A.P. v.d. Hoeven - Verslag van Kropslarassenproeven-
2e beoordeling onder glas in de Winterteelt 1967-1968 November 1968
- 6 Koopmans, W., en L.G. Nederpel - Verslag Komkommerrassenproeven 1e
beoordeling 1968 Maart 1969
- 7 Koopmans, W., en A.P. v.d. Hoeven - Verslag Kropslarassenproef - 1e be-
oordeling Herfstteelt 1968 Juli 1969
- 8 Ruiter, D. de, en W. Koopmans - Verslag van Spinazierassenproef-1e
beoordeling onder glas in de Late Voorjaarsteelt 1969
Augustus 1969
- 9 Koopmans, W., en A.P. v.d. Hoeven - Verslag Kropslarassenproef-1e be-
oordeling Winterstookteelt 1968-1969 September 1969
- 10 Koopmans, W., en A.P. v.d. Hoeven - Verslag Kropslarassenproef-2e be-
oordeling Herfstteelt 1968 Oktober 1969